

THEOLOGIA PRACTICA

Makkai Péter*

Árkos

Fogyatékkal élő személyek a sepsiszentgyörgyi református gyülekezetekben

People with Disabilities in the Reformed Churches of Sf. Gheorghe.

Abstract

In the current study we present the conclusions of a research conducted in 2012 investigating the attitude of Reformed communities in Sf. Gheorghe towards people with disabilities. It is obvious that Reformed congregations are insufficiently informed about the situation and the possibilities of people living with disabilities. Disabled people are absent from the congregations and their integration into the community is still a problem to be solved. By presenting the current regrettable situation, we would like to sensitise the reformed congregations and encourage them to take initiatives for the amelioration of the situation.

Keywords: people with disabilities, the attitude of reformed communities towards people with disabilities.

Az utóbbi évtizedekben a szociális munka és a vele rokon foglalkozások szakirodalma nagy figyelemmel fordult a fogyatékoság kérdésköre felé. Sok társadalomkutató program esetében megállapítható, hogy a fogyatékoság, a fogyatékkal élők élete, társadalmi helyzete az érdeklődés középpontjába került.

A szakirodalom érdeklődésének elmozdulása annak tulajdonítható, hogy ebben a kérdésben szemléletváltás következett be a szakemberek, illetve némely ország társadalmának körében.

A romániai *Nemzeti stratégia a fogyatékos személyek speciális védelméért és integrációjáért, 2006–2013*¹ ebben a mottóban fogalmazta meg a maga célkitűzését:

---

* Makkai Péter (Petrozsény, 1971. okt. 1.) a Kolozsvári Protestáns Teológián végezte teológiai tanulmányait. Diákként részt vett az Erdélyi IKE szervezésében, és ennek önálló szervezeti kereteit, anyagi és társadalmi alapjait az egyesület első titkáraként, majd elnökeként alapozta meg. Kolozsvári segédlelkésszéi éveit követően az Árkosi Református Egyházközség lelkipásztora lett. 2002-ben bekapcsolódott a Diakónia Keresztény Alapítvány szervezésébe, s ennek kuratóriumi tagja, elnöke, majd igazgatója Sepsiszentgyörgyön, és nappali foglalkoztatott, munkaműhelyeket, védett lakásokat, tehermentesítő központot indított be a fogyatékkal élők számára. 2011-ben mesteri fokozatot szerzett a Bukaresti Egyetem Szociológiai és Szociális Munkásképző karán (magiszteri dolgozatának témája: *Stratégiai tervezés a szociális szolgáltatások terén, különös tekintettel a fogyatékkal élőkre*). 2011-től a DRHE Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori dolgozatának témája: a kiválasztás szociális relevanciája az Erdélyi Református Egyházkerület társadalmi szolgálatában. Témavezető professzora: dr. Fazakas Sándor.

„Egyenlő esélyek a fogyatékos személyek számára – egy diszkriminációmentes társadalom felé!” Ennek jegyében olyan kutatások indultak be és számos olyan tanulmány készült, amely a fogyatékossgal élő személyek és mindenekelőtt a gyerekek családjainak életminőségét, problémáit vizsgálta, megoldási lehetőségeket nyújtva a felmerülő problémákra. Azonban nagyon kevés az olyan esettanulmány, amely a fogyatékkal élő emberek iránt tanúsított társadalmi viszonyulást, illetve a teljes körű társadalmi integráció lehetőségét igyekszik bemutatni. Ebben a témakörben két kutatást tartok fontosnak kiemelni.

1. Az Európai Bizottság Sajtó és Kommunikációs Szolgálatára közvéleménykutatásra kérte fel az *Eurobarométert*:² mérje fel, hogy az Európai Unió állampolgárai miként vélekednek a fogyatékossgal kapcsolatos témákról. A felmérés 2001 januárjában és februárjában történt meg 16 000 állampolgár megkérdezésével. A válaszok azt tükrözik, hogy szinte valamennyi megkérdezett tudatában van annak, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek nagyon sok gonddal kell szembenézniük. Ezek elsősorban a közlekedés terén, az épületek akadálymentességének hiánya miatt, az oktatásban, illetve a munkában való részvétel tekintetében jelentkeznek.

A kutatás eredményei alapján az állapítható meg, hogy az európaiak körében nagyfokú a fogyatékossgal kapcsolatos ismerethiány, de ugyanakkor pozitív hozzáállást tapasztaltak a fogyatékossgal élő személyek társadalmi integrációja tekintetében. A megkérdezettek elsősorban a mozgáskorlátozottak integrációját támogatták (93%); a döntő többség visszautasította azt a feltételezést, amely szerint az értelmi fogyatékossgal élő személyeket el kellene különíteni a társadalomtól, és szinte ugyanennyien támogatták az integrált oktatást.

Arra a kérdésre, hogy kinek a felelőssége javítani a közterületek, középületek és közszolgáltatás hozzáférhetőségét a fogyatékos emberek számára, a válaszolók döntő többsége (66%) a helyi hatóságokat, 55%-a az országok kormányait, illetve a cégtulajdonosokat, a civil, önkéntes vagy humanitárius szervezeteket (30–28%) nevezték meg.

2. A Mareko³ marketingkutató 2001-ben végzett közvéleménykutatást hasonló céllal. (1000 főt kérdeztek meg Magyarországon.) A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a magyar társadalomban is nagyfokú az információhiány a fogyatékossgal kapcsolatos kérdések tekintetében. A megkérdezettek nagy többsége (70%) úgy gondolja, a fogyatékossgal élő személyek felől elsősorban a családjaiknak kell gondoskodniuk, s csak ez után emelték ki az állam és a társadalom (22–23%) felelősségét. A válaszolók több mint fele azt vallotta, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek is ugyanolyan eséllyel kellene mun-

¹ Strategia națională pentru protecția, integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap în perioada 2006–2013. H. G. 1175 din 29 septembrie 2005. Ld. <http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Legislatie/HOTARARI-DE-GUVERN/HG1175-2005.pdf>.

² Ignác Beáta (szerk.): *A fogyatékos emberek Európába mennek*. MEOSZ-Hungary, Budapest 2003, 38–41.

³ Uo. 85.

kához jutniuk, mint egészséges társaiknak. A megkérdezettek döntő többsége úgy látta, hogy a fogyatékkal élő gyerekek hátrányban vannak az oktatási, képzési formákba való felvételnél, illetve, hogy számukra a szakképzettség megszerzése is az átlagosnál sokkal nehezebb feladatot jelent (81%).

Amint látható, a magyar társadalom többsége is tisztában van a fogyatékos-sággal élő személyek nehézségeivel, hátrányos megkülönböztetésével, de a róluk való gondoskodást majdnem teljes egészében a család feladatának tekinti, ezzel azt az elképzelést, megközelítési módot húzva alá, hogy a fogyatékos-ság elsősorban személyes gond.

A magyarországi felméréseket azért tartjuk fontosnak és számunkra is mérvadóak, mert a közvélemény szerint az erdélyi református közösségek szociális érzékenysége és arculata sokkal közelebb áll a magyarországi társadaloméhoz, mint a románéhoz. A románság körében végzett hasonló felmérések eredményei ugyanis azt mutatják – és valószínű, hogy ez az ortodox lelkületben való szocializáció eredménye –, hogy a román társadalom sokkal inkább a passzív támogatásokat részesíti előnyben, és inkább elutasítja a gonddal való szembenézést.⁴

A kutatás bemutatása

Napjaink társadalmának fő üzenetei közé tartozik, hogy az ember életében a fiatalság, a fizikai szépség, az egészség és a testi-szellemi erő a legfontosabb értékek, és ezek nélkül elképzelhetetlen a sikeresség és a talpon maradás.

Kutatásunkat 2012 áprilisa és májusa folyamán végeztük Sepsiszentgyörgy négy református egyházközségében, amelyekhez több mint 20 000 református gyülekezeti tag tartozik. A város ipari, kulturális és oktatási központ. Egyik meghatározó intézménye a Református Kollégium, amelynek szellemisége mai napig meghatározza Szentgyörgy életét. A gyülekezeti tagok jó része az elmúlt 30 évben költözött be a környező falvakból Sepsiszentgyörgyre és továbbra is aktív kapcsolatot tart fent szülőhelyével. Tehát e városi gyülekezetek faluról származó tagjai jól képviselik a vidék szellemiségét is.

A kutatás célja

Szakmai és magánjellegű tapasztalataink arra engednek következtetni, hogy a társadalomban a fogyatékos-ságra vonatkozóan nagy információhiánnyal szembesül úgy a segítő szakember, mint a szülő vagy valamilyen más ok miatt a fogyatékos-ság témájában érintett személy. Ez az információhiány és az általánosan tapasztalható elutasító attitűd jellemzi a fogyatékkal élők egyházon belüli szereplését is.

---

⁴ Ld. Societatea Academică din România, Fundația Motivation România: *Diagnostic: exclus de pe piața muncii: Piedici în ocuparea persoanelor cu dizabilități în România*. Raport elaborat în urma unui studiu la nivel național. 2009. <http://www.motivation.ro/pdf/Raport.pdf>.

Kutatásunk célja a sepsiszentgyörgyi református vallást gyakorló személyek fogyatékosagra, a fogyatékkal élők életére, problémáira vonatkozó ismereteinek, véleményeinek, valamint az egyház keretén belül betöltött vagy a megkérdezettek számára elfogadható szerepének, státuszának, illetve az egyházi integráció lehetőségeinek a feltérképezése volt.

A populáció

Az általunk végzett kutatásban 95, 17–82 év közötti személyt kérdeztünk meg. Nemek szerinti százalékos megoszlásukat a lentebb látható ábra mutatja be. A személyek kiválasztásánál figyelembe vettünk a megkérdezett gyülekezeti tagok státusát, és igyekeztünk minden gyülekezetben megszólaltni a magasabb tisztségeket betöltő személyeket is, azaz a lelkipásztort, a segédlelkészt, a gondnokot. Úgy gondoltuk, hogy az ugyanazon tisztségeket betöltő hívek viszonyulásmódja

nagyrészt megegyező lesz, a különböző státusú személyek attitűdje pedig a betöltött tisztség függvényében fog eltérő jegyeket mutatni. Vagyis: a magasabb tisztséget betöltő személyek nagyobb nyitottságot fognak tanúsítani, és a fogyatékosággal élő embertársaik iránt tanúsított viszonyulásuk majd pozitív minta lehet a gyülekezet tagjai, illetve a társadalom számára.

A kutatás hipotézisei

A kutatást a következő előfeltevésekre alapoztuk:

- összefüggés lehet a megkérdezettek egyházközségben betöltött tisztsége és a fogyatékosággal kapcsolatos informáltság között: a magasabb státussal rendelkező megkérdezettek többet tudnak az egyházközség területén fogyatékkal élő személyek számáról és azok életkörülményeiről;
- azok a személyek, akik tudatában vannak az akadálymentesítés megvalósításának és az akadálymentesítés teljes körű jelentésének, inkább el tudják fogadni a fogyatékos személyeket;
- azok a személyek, akiknek közvetlen környezetében fogyatékos személyek élnek, toleránsabbak és jobban el tudják fogadni a fogyatékkal élő embereket, mint azok a megkérdezettek, akik nem ismernek ilyeneket;
- összefüggés lehet az úrvacsora vételére vonatkozó meglátás (ennek előfeltétele a konfirmáció, amely elsősorban intellektuális döntés) és a segítő

szándék jellege között (segítségnyújtás a fogyatékkal élő személynek, de nincs közösségvállalás vele).

Kutatási eszközök

A felmérést egy olyan kérdőív segítségével végeztük el (ld. a *Mellékletet*), amelynek összeállításakor figyelembe vettük az ELTE keretében működő Szociológiai Intézet és Továbbképző Központ, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék 1998-ban kidolgozott kérdőívét, amely a mozgássérült gyermekek helyzetének felmérése céljából készült. Figyelembe vettük még Berszán Lídia 2003-ban összeállított kérdőíveit, amelyek a sérült gyermeket nevelő erdélyi családok helyzetének felmérésére szolgáltak, valamint több olyan kérdőívet is, amely a fogyatékkal élő személyek társadalmi integrációjának és megítélésének céljából készült.

Az általunk összeállított kérdőív első kérdései (0–4.) a megkérdezett személyt azonosító adatokra vonatkoztak. Az 5–8. kérdések a populáció fogyatékosagra vonatkozó ismereteit voltak hivatottak felmérni. Az akadálymentesítés megvalósításának mértékét, valamint a megkérdezettek akadálymentesítésre vonatkozó információit, ismereteit a 9–11. kérdésekkel vizsgáltuk. A 12–18. kérdésekkel arra kerestünk választ, hogy a megkérdezettek miként látják a fogyatékos személyek helyzetét a református egyházban, valamint a felmérésre kiválasztott gyülekezetekben.

A következő négy kérdés (19–22.) arra vonatkozott, hogy a megkérdezett személy milyen mértékben vállal közösséget a fogyatékosággal élő személyekkel, illetve hogyan látja a fogyatékkal élők szerepvállalásának lehetőségét az egyházban, gyülekezetben. Az utolsó kérdésben arra kértük a megkérdezettet, hogy tegyen javaslatokat a fogyatékkal élők jobb integrációjának megvalósításához. Ezzel egyrészt azt vizsgáltuk, hogy a kérdőívet kitöltő személy miként látja a fogyatékosággal élők egyházi integrációját, másrészt pedig azt, hogy feladatának tekinti-e részt venni ebben a folyamatban.

A kutatás lépései

A kutatás megtervezése és kivitelezése három lépésre, szakaszra tagolható, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

Első lépésben egyrészt néhány, a fogyatékos személyek társadalmi integrációs szintjét és életkörülményeit, helyzetét elemző kutatás kérdőívéből informálódunk, másrészt a szakirodalomban kerestünk más hasonló jellegű kutatást, felmérést, sajnos nem túl nagy eredményességgel.

Az ezekből szerzett információk alapján kidolgoztunk egy kérdőívet, amely a kutatásunk eszköze volt.

A továbbiakban a kutatás populációját választottuk ki, pontosabban a sepsiszentgyörgyi református gyülekezetek lelkészeit kerestem fel és folytattam velük

megbeszélést arra vonatkozóan, hogy részt vennének-e a felmérésben, valamint arra vonatkozóan, hogy milyen mértékben támogatnák szakmai kutatásunkat.

A kutatási eredmények bemutatása

Jelen alfejezet a fogyatékkal élők megítélése a gyülekezeten belül, valamint a fogyatékkal élő személyek református egyházon belüli integrációjának esélyei témában végzett kutatás eredményeit hivatott bemutatni, amely adatok pontosan tükrözik a megkérdezett egyháztagok viszonyulásmódját.

Első hipotézisünk arra vonatkozott, hogy kapcsolat lehet a megkérdezettek egyházköztségben betöltött tisztsége és az egyházközség területén fogyatékkal élő személyek számának, helyzetének megítélése között. A feltételezés szerint minél magasabb státussal rendelkezik a megkérdezett személy az adott egyházközségben belül (lelkész, presbiter, vagy feladatkört betöltő kántor, harangozó, adminisztratív személy, nőszövetségi vagy IKE-tag, gyülekezeti tag), annál tájékozottabb a fogyatékoság témakörében.

A kutatás során nem tapasztaltunk korrelációs összefüggést a megkérdezettek egyházköztségben betöltött tisztsége és az egyházközség területén fogyatékkal élő személyek számának ismerete között, amelyet a következő korrelációs táblázat mutat be:

Korreláció a megkérdezettek egyházköztségben betöltött tisztsége és az egyházközség területén fogyatékkal élő személyek számának ismerete között	
<i>Összesen hány fogyatékkal élő személy él az egyházközség területén?</i>	<i>Az egyházközségben betöltött tisztsége</i>
Korrelációs ⁵ érték	0,14
Érvényes válaszok száma	95

A táblázat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy nincs okozati összefüggés a megkérdezettek egyházban betöltött státusa és az egyházközség területén fogyatékosággal élő személyek számának pontos ismerete között, vagyis a magasabb egyházi tisztség nem jár együtt a pontosabb statisztikai adatok ismeretével. Ennek okát elsősorban abban látjuk, hogy a fogyatékoság még mindig tabutéma a társadalom kisebb-nagyobb csoportjain, rendszerein belül, így az egyházban is.

Ehhez az eredményhez kapcsolható a következő észrevétel: a megkérdezettek aszerint látnak esélyt arra, hogy a különböző fogyatékkal élő személyek egyházi tisztségeket töltsenek be, hogy ismernek-e közvetlen környezetükben olyan személyeket, akik fogyatékkal élnek, vagy pedig nem.

⁵ Korreláció: az egyházköztségben betöltött státus és az egyházközség területén élő fogyatékos személyek számának ismerete közötti kapcsolat.

Kereszt táblázat. A legmagasabb egyházi státusz megítélése							
		Az értelmi fogyatékos által elérhető legmagasabb egyházi státusz					Összesen
		Gyülekezeti tag	IKE-tag	Nőszövetségi tag	Lelkész	Egyéb	
A kérdőzettsége	Érvényes válaszok						
Lelkész, segédlelkész				1			1
IKE-tag		5	7	1	1		14
Nőszövetségi tag		4	6	2			12
Presbiter		3	1	2			6
Gondnok		1		1			2
Egyéb: gyülekezeti tag		10	2			1	13
Összesen		23	16	7	1	1	48

		A fizikai fogyatékos által elérhető legmagasabb egyházi státusz						Összesen
		Gyülekezeti tag	IKE-tag	Presbiter	Nőszövetségi tag	Lelkész	Egyéb	
A kérdőzettsége	Érvényes válaszok							
Lelkész, segédlelkész						1		1
IKE tag				1	1	11		13
Nőszövetségi tag			1	1	2	11		15
Presbiter					5	5		10
Gondnok					1	2		3
Egyéb: gyülekezeti tag		6	1		2	3	1	13
Összesen		6	2	2	11	33	1	55

Számottevő különbségeket láthatunk a különböző fogyatékoságtípussal élő személyek egyházban betölthető tisztségei között. Míg az értelmi fogyatékkal élők esetében a legtöbb „csak” a gyülekezeti tagság státuszát tudnák elképzelni számukra, addig a fizikai sérültek esetében többen látják alkalmasnak a lelkesi tisztség betöltésére is.

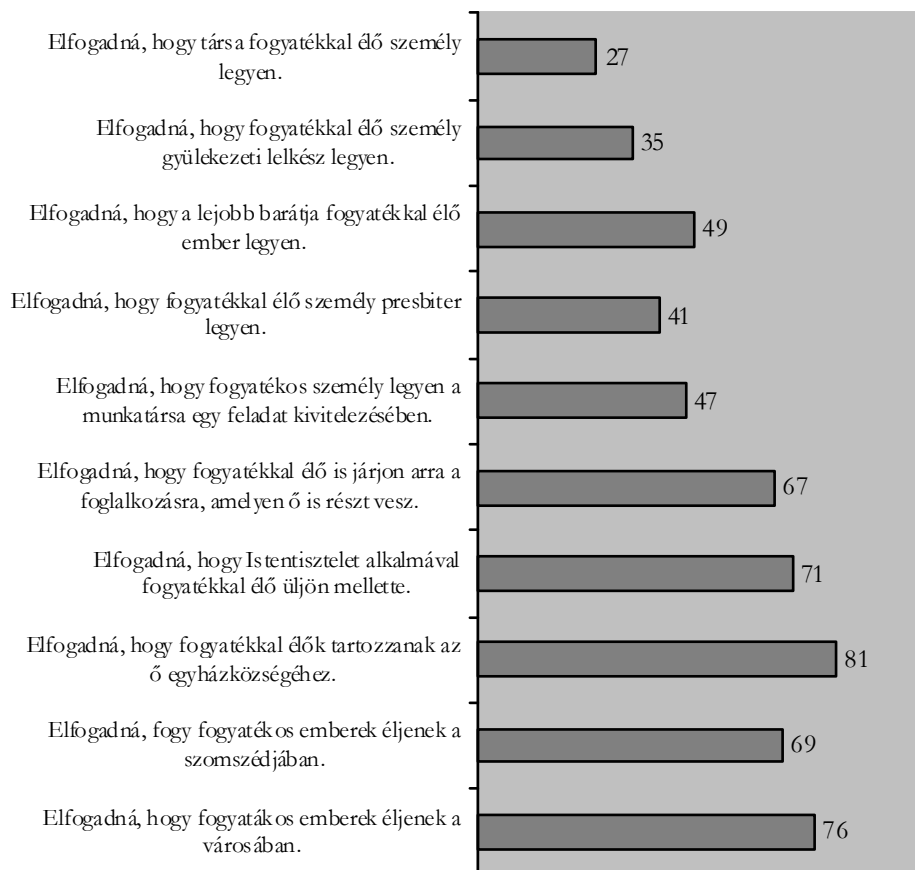
Kapcsolat egy fogyatékos személlyel

Milyen elfogadható kapcsolat alakulhat ki a megkérdezettek és egy fogyatékos személy között?

		Érvényesen válaszolók	
Milyen kapcsolatot tudna elfogadni egy fogyatékos személlyel?		Összesen	Elfogadná (%)
a)	Elfogadná, hogy fogyatékos emberek éljenek a városában.	76	80,00
b)	Elfogadná, hogy fogyatékos emberek éljenek a szomszédjában.	69	72,63
c)	Elfogadná, hogy fogyatékos személyek tartozzanak az ön egyházközségéhez.	81	85,26

d)	Elfogadná, hogy istentisztelet alkalmával fogyatékossgal élő üljön mellette a padban.	71	74,74
e)	Elfogadná, hogy fogyatékos személy is járjon ugyanarra a foglalkozásra, amelyen ön is részt vesz.	67	70,53
f)	Elfogadná, hogy egy fogyatékos személy legyen a munkatársa egy feladat kivitelezésében.	47	49,47
g)	Elfogadná, hogy a fogyatékkal élő személy presbiter legyen.	41	43,16
h)	Elfogadná, hogy fogyatékos ember legyen a legjobb barátja.	49	51,58
i)	Elfogadná, hogy fogyatékkal élő személy gyülekezeti lelkész legyen.	35	36,84
j)	Elfogadná, hogy a társa fogyatékkal élő személy legyen.	27	28,42

Legközelebbi kapcsolat egy fogyatékkal élő személlyel

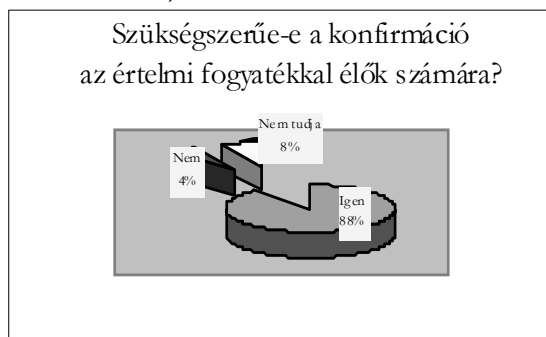
A megkérdezettek döntő többsége csak nagyon távoli kapcsolatokat tudna elfogadni egy fogyatékos személlyel (elfogadná, hogy fogyatékos emberek éljenek a városában. – 80%). A megkérdezettek kevesebb, mint fele (43,16%) elfo-

gadná a fogyatékossgal élő személyt presbiterként, és kissé több mint fele arányban vélték úgy, hogy nem zavarná őket, ha a legjobb barátjuk fogyatékkal élő személy lenne. 36,84% gondolta úgy, hogy el tudná fogadni azt, ha a gyülekezeti lelkész fogyatékossgal élő személy lenne, illetve a megkérdezettek 28,42%-a elfogadná, hogy társa fogyatékos személy legyen.

A közelebbi kapcsolatok elutasításának oka elsősorban a fogyatékossgot illető információ hiányban rejlik. Az elutasításnak másik oka pedig az a téves fel-fogás, amely szerint a fogyatékos és egészséges emberek különböző világban élnek, és e kettő között nincs kapcsolat, vagy ha mégis van, azt csak a paternalista attitűd jellemezheti.

A továbbiakban arra a kérdésre kerestük a választ, hogy a megkérdezett személyek miként vélekednek az értelmi fogyatékkal élő személyek úrvacsorában való részesedésének lehetőségéről: szükséges-e előbb konfirmálniuk ahhoz, hogy részesedhessenek ebben a sákramentumban? (Ld. a mellékelt ábra szám-szerű adatait).

A következő feltételezésünk az volt, hogy azok a személyek, akiknek közvetlen környezetében fogyatékosok élnek, illetve szorosabb kapcsolatuk van velük, nem tartják szigorú feltételnek azt, hogy ők is konfirmáljanak. A fel-mérés erre vonatkozó eredményeit az alábbi keresztáblázatban lát-hatjuk.

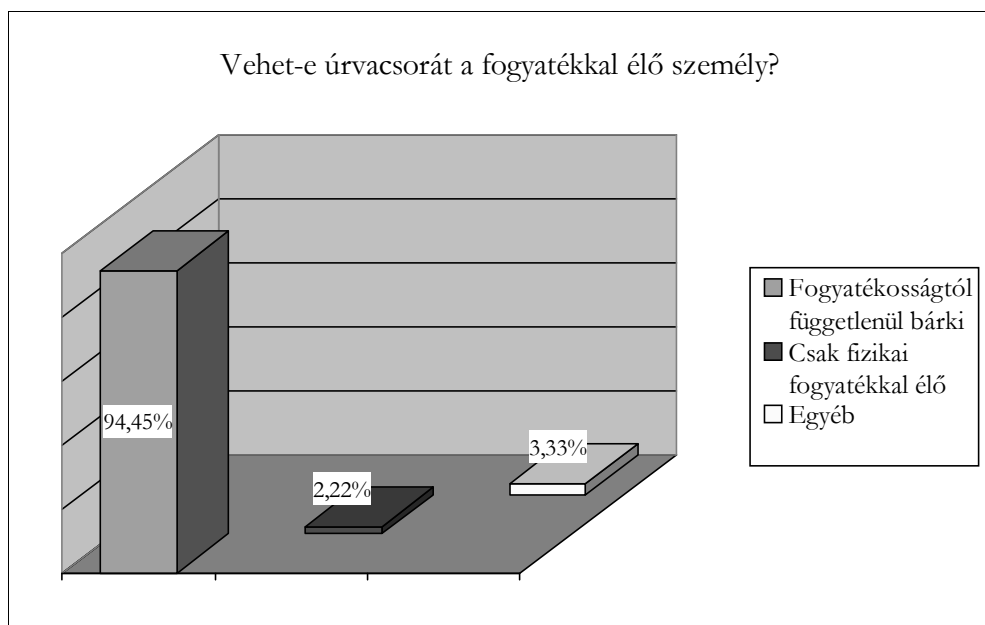
Szükségszerű-e a konfirmáció az értelmi fogyatékkal élők számára?					Összesen
		Igen	Nem	Nem tudja	
Ismer fogyatékkal élő személyt közvetlen környezetében?	Érvényes válaszok				
	Igen	59	4	7	70
	Nem	17			17
	Nem tudja	4			4
Összesen		80	4	7	91

A kutatás eredményei szerint a hipotézissel ellentétben nincs kapcsolat, összefüggés a két változó között. Pontosabban: az értelmi fogyatékkal élők konfirmációját azok a megkérdezettek (59 személy) is kötelezőnek tartották, akik ismernek fogyatékossgal élő személyt közvetlen környezetükben, és feltételezzük, hogy tudatában vannak azok készségeinek és képességeinek.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a megkérdezettek miként vélekednek arról, hogy fogyatékkal élő személyek élhetnek-e az úrvacsora jegyeivel, és hogy van-e valamilyen összefüggés a velük való közvetlen kapcsolat és az úrvacsorához va-

ló jog között. Az eredményeket az alábbi táblázat mutatja. A megkérdezettek közül 5 személy nem válaszolt erre a kérdésre.

Vehet-e úrvacsorát a fogyatékkal élő személy?	Érvényesen válaszolók	
	Összesen	Érvényes válaszok %
Fogyatékoságtól függetlenül bárki vehet	85	94,45
Csak fizikai fogyatékkal élő vehet	2	2,22
Egyéb	3	3,33

Vehet-e úrvacsorát a fogyatékkal élő személy?					Össze- sen
		Fogyatékos- ságtól függet- lenül bárki	Csak fizi- kai fogyat- ékkal élő	Egyéb	
Közvetlen környezetében ismer fogyatékkal élő személyt?	Érvényes válaszok				
Igen		64	2	2	68
Nem		16			16
Nem tudja		4			4
Összesen		84	2	2	88

A választ adók döntő többsége (94,45%) szerint a fogyatékoság nem lehet akadálya az úrvacsoravételnek, tehát bármilyen fogyatékkal élő személy részeseülhet az úrvacsora jegyeiben. A felmérés során az a feltevés is megcáfolódott, hogy azok a személyek, akik ismernek fogyatékkal élőket, eltérő véleményt nyilvánítanak az úrvacsora vételének jogában, éspedig azokhoz a személyekhez

viszonyítva, akiknek közvetlen környezetükben nem élnek fogyatékos személyek. Természetesen e kérdésekben további elmélyítés szükséges, hiszen a megkérdezettek esetében feltételezhetően nem egészen világos a konfirmáció és az úrvacsora viszonya. Viszont szó lehet arról is, hogy ez az erőteljesen szekuralizálódó társadalomban élő vegyes, római katolikus, református és unitárius közösség nem tartja annyira szentnek, tisztának az úrvacsorázók közösségét. Református templomokban tapasztalható, hogy egy-egy ünnepi istentiszteleten (főleg konfirmáció alkalmával) a római katolikus, az ortodox és az unitárius gyülekezeti tag is kiáll az úrvacsora vételére.

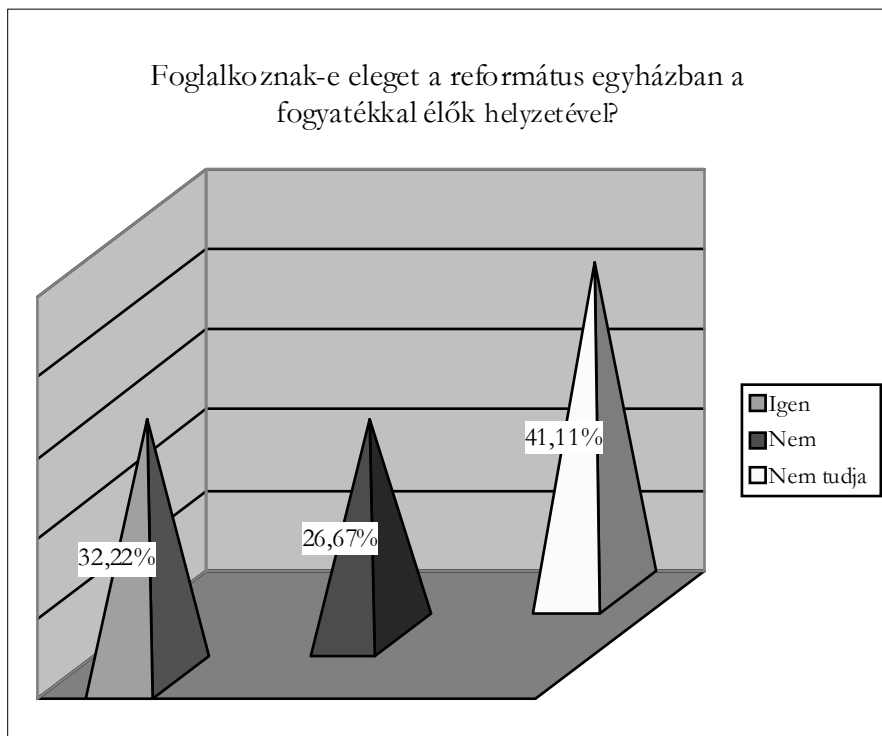
Azt is megvizsgáltuk, hogy a sepsiszentgyörgyi egyházközségekben milyen mértékben sikerül megoldani az akadálymentesítést, illetve, hogy a megkérdezettek szerint van-e kapcsolat az akadálymentesítés megoldásának mértéke és az egyházközségben a fogyatékkal élők szolgáltató programok megléte között. Az eredmények az alábbiakban láthatók.

Az akadálymentesítés megvalósításának mértéke					
		Az egyházközségben van-e olyan program, amely a fogyatékkal élők segítségét szolgálja?			Összesen
		Igen	Nincs	Nem tudja	
Milyen mértékű az akadálymentesítés a templomban?	Érvényes válaszok				
Teljes mértékben		8	8	9	25
Részben		3	12	13	28
Egyáltalán nincs		2	2	11	15
Összesen		13	22	33	68

A vizsgált populáció esetében nincs ok-okozati összefüggés a templom akadálymentesítésének mértéke és az egyházközségen belüli fogyatékkal élők segítségét szolgáló programok létrejötte, megléte között.

A továbbiakban arra kerestünk választ, hogy a megkérdezettek hogyan látják a fogyatékkal élők szerepét, jelenlétét a gyülekezet életében. Az eredményeket az alábbi ábra mutatja be. A kérdésre 5 személy (5,26%) nem adott választ.

Foglalkoznak-e eleget az egyházban a fogyatékos személyek helyzetével?		
	Érvényesen válaszolók	
	Összesen	Érvényes válaszok %
Igen	29	32,22
Nem	24	26,67
Nem tudja	37	41,11

A válaszolók nagy többsége (41,11%) nem fogalmazott meg konkrét véleményt a fogyatékkal élők gyülekezetben betöltött szerepéről, helyzetéről, amelynek oka egyrészt az információ hiánya, másrészt az egészséges és fogyatékkal élő személyek közötti felszínes vagy gyakran egyáltalán nem létező kapcsolat lehet. A megkérdezettek 32,22%-a úgy gondolta, hogy megfelelő mértékben foglalkozik a református egyház a fogyatékkal élők helyzetével, és 26,67% szerint nem foglalkoznak eleget az egyházon belül a fogyatékkal élővel.

A kérdőív végén arra kértük a felmérés populációját, hogy fogalmazzon meg olyan javaslatokat, amelyek segítenék a fogyatékkal élők egyházba történő jobb integrálását. A megkérdezettek döntő többsége nem fogalmazott meg javaslatokat. Ismertetünk néhányat a megfogalmazott javaslatok közül:

- a fogyatékoság súlyosságához adaptált istentisztelet (egyszerűbb nyelvezet, rövidebb időtartam);
- konferencia, bibliaórák alkalom, amelyen az egyházközösség fiataljaival megismertetik a fogyatékoságot és ennek a másságnak elfogadását segítik elő;
- a templomok nagyobb mértékű akadálymentesítése (kijelölt hely a vakvezető kutyáknak, jelbeszédű közvetítés a hallássérült személyek számára, szélesebb ajtók, szélesebb padsor beállítása a mozgáskorlátozottak számára).

Összegzés

A megkérdezettek általában kevés információval rendelkeznek a fogyatékos-ság tekintetében, a fogyatékkal élők egyházi szerepéről, valamint az akadálymentesítésről is. Ez nemcsak a meglevő állapot jellemzésében nyilvánult meg, hanem a javaslatok megfogalmazása során is, ugyanis a megkérdezettek döntő többsége nem válaszolt erre a kérdésre, illetve az adott válaszok is általánosak voltak.

Gyülekezeteink még annyira sem foglalkoznak a fogyatékkal élőkkel, mint a társadalom egésze.

Kérdéseink nagyrészt a gyülekezeti élet felső rétegeire vonatkoztak, nem beszélünk, vagy alig érintettünk például teológiai, hitvallási és liturgiai kérdéseket. De így is megállapíthatjuk, hogy a válaszok gyülekezeti tagjaink tájékozatlanságáról és érdektelenségéről tesznek bizonyosságot. Ez elsősorban nem kritika, hanem olyan tény és helyzet, amely továbblépésre sürget.

Melléklet

Fogyatékkal élők a gyülekezetben Kérdőív

- Egyházközség: .....
1. Neme: Nő   Férfi
  2. Születési dátuma: .....
  3. Foglalkozása: .....
  4. Az egyházközségben betöltött tisztség:
    - Lelkész
    - Segédlelkész
    - Gondnok
    - Presbiter
    - Nőszövetségi tag
    - IKE tag
  - Egyéb .....
  5. Közvetlen környezetében ismer-e fogyatékkal élő személyt?
    - Igen
    - Nem
    - Nem tudom
  6. Milyen tevékenységi formák vannak az Önök egyházközségében?
    - Felnőtt bibliaórák
    - Nőszövetségi alkalmak
    - IKE alkalmak
    - Vallásórák
    - Kézműves foglalkozások
    - Presbiterképzés
    - Más: .....
  7. Az egyházközség területén élnek-e fogyatékkal élő személyek?
    - Igen

- Nem
 Nem tudom
8. Ön szerint hány fogyatékkal élő személy él az egyházközség területén?
 Értelmi fogyatékkal élő:
 Fizikai fogyatékkal élő:
- Összesen:
9. A templom akadálymentesítése meg van-e oldva, milyen mértékben?
 Teljes mértékben: van kerekesszék számára használható feljáró, az ajtó megfelelő szélességű, nincs küszöb, a padsorok között van hely kerekesszéknek is.
 Részben: van kerekesszék számára használható feljáró, az ajtó megfelelő szélességű, nincs küszöb, a padsorok között van hely kerekesszéknek is.
 Egyáltalán nincs
10. Vakvezető kutyának van-e külön kijelölt hely?
 Van
 Nincs
 Nem tudom
11. Hallássérült személyek számára van-e jelbeszédés közvetítési lehetőség?
 Van
 Nincs
 Nem tudom
12. Ön szerint a református egyházban eleget foglalkoznak-e a fogyatékos emberek helyzetével?
 Igen
 Nem
 Nem tudom
13. Ön szerint az egyházközségeknek (így az Ön egyházközségének is) feladata-e gondoskodni a fogyatékkal élő emberekről?
 Igen
 Nem
 Nem tudom
14. Az Önök gyülekezetében jelenleg van-e olyan program, amely a fogyatékosággal élő emberek segítségét szolgálja?
 Igen
 Nincs
 Nem tudom
15. Részt vesz-e aktívan ennek a programnak a tevékenységeiben? Kérjük indokolja választát!
 Igen .....
 Nem .....
16. Mi az Ön konkrét feladata ezeken a tevékenységeken?
 Részt vesz a program megszervezésében.
 A fogyatékkal élőket informálja ezekről az alkalmakról.
 Támogatja a programra való eljutásban.
 Támogatja a programban való aktív részvételben.
 Anyagiilag támogatja ezeket a programokat.
 Egyéb .....

17. Fontosnak tartja-e egy ilyen jellegű program létrejöttét?
 Igen .....
 Nem .....
18. Ön részt vállalna-e ennek a programnak a tevékenységeiben? Miért?
 Igen .....
 Nem .....
 Nem tudom .....
19. Milyen kapcsolatot tudna elfogadni egy fogyatékos személlyel? Kérjük, jelölje meg az ön számára elfogadható válaszokat!
 a) Elfogadnám, hogy fogyatékos emberek éljenek a városomban.
 b) Elfogadnám, hogy fogyatékos emberek éljenek a szomszédomban.
 c) Elfogadnám, hogy fogyatékos személyek járjanak az egyházközségbe, amelybe én is tartozom.
 d) Elfogadnám, hogy istentisztelet alkalmával fogyatékos személy üljön mellettem a padban.
 e) Elfogadnám, hogy fogyatékos személy járjon arra a foglalkozásra, amelynek én is tagja vagyok.
 f) Elfogadnám, hogy fogyatékkal élő személy legyen a munkatársam egy feladat kivitelezésében.
 g) Elfogadnám, hogy fogyatékkal élő személy presbiter legyen.
 h) Elfogadnám, hogy a legjobb barátom fogyatékos személy legyen.
 i) Elfogadnám, hogy fogyatékos személy gyülekezeti lelkész legyen.
 j) Elfogadnám, hogy a társam fogyatékos ember legyen.
20. Ön szerint értelmi fogyatékkal élő személy számára szükségszerű-e a konfirmáció?
 Igen
 Nem
 Nem tudom
21. Ön szerint fogyatékkal élő személy vehet-e úrvacsorát?
 Fogyatékoságtól függetlenül mindenki vehet.
 Csak fizikai fogyatékkal élő vehet.
 Csak értelmi fogyatékkal élő vehet.
 Fogyatékkal élők egyáltalán nem vehetnek.
 Egyéb .....
22. Ön szerint melyik a legmagasabb státusz, amelyet egy fogyatékkal élő személy a gyülekezeten belül el tud érni.

Státusz	Értelmi fogyatékkal élő	Fizikai fogyatékkal élő
Gyülekezeti tag		
IKE tag		
Presbiter		
Nőszövetségi tag		
Lelkész		
Egyéb:		

23. Kérjük, fogalmazzon meg ajánlatokat arra vonatkozóan, hogy megtörténjék a fogyatékkal élők jobb gyülekezeti integrálása!